

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/2 an 5 cor., 1 an 10 cor., 1 an 20 cor.

Pentru ducerea la casă cu 30 bani pe lună mai mult.

Pentru marșariele:

1 lună 3 cor. 40 bani, 1/2 an 7 cor., 1 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/2 an 10 franci, 1 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

INSERTIUNILE

Un fir garsonat prima dată 14 bani, a doua oară 12 bani a treia oară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15

Se prenumără la poșta și librării.

În România
abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol
Schulder București, strada Sclăru, 10.

Epistole nefranțate se refuză. — Manuscrise nu se luapoză.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: la librăria „Tipografică”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Weiss Bernat „la loterie”.

TRIBUNA

Politica maghiară.

VI. Furor huncius.

Ca să se convingă și cei mai neîncrezători oameni, cât de grea este situația pacnicului popor român față de nebunia maghiarizării nu voi aminti decât cazul următor:

„Pesti Hirlap” dela 6 Sept. st. n. scrie, sub titlu „Popă daco-român în B-Ciaba”, că patrioții de acolo sunt revoltați de purtarea maghiarofobă a preotului valah Victor Popovici. Eată și motivul revoltei. Primăria a cerut preotului român un *estras de botez*, pe care acesta l-a liberat, conform matriculei și legii de naționalitate, în limba română.

Primarul l-a înapoiat cu observația, că „estrasul matricular necesar pentru uzul oficial, se l libereze în limba oficială a statului, căci respectarea legilor statului ungar (magyar állam) o pretinde dela ori care cetățean al patriei, deci și dela preotul ortodox român”. Preotul răspunde, că tocmai în calitate sa de *patriot al statului ungar* a liberat zisul *estras* conform legii, și numai la ordinul autorității sale superioare bisericești l-ar pute redacta ungurește.

Ce vreți mai logic și mai legal? Autoritatea comună cere autorității bisericești liberarea unui act de botez. Preotul este Român, limba oficială bisericească română, matricula purtată în românește, cetățeanul, care avea nevoie de zisul act, tot Român. Ce însemnează a libera un act de botez, dacă nu a transmite petiționarului copie exactă și autentică de pe original? Ce putea face preotul Popovici mai mult decât atât, mai ales că-i dă voie și legea de naționalități? A, pe urmă treaba petiționarului ca se-și traducă și legalizeze actul de botez, cum cere autoritatea respectivă. Dar preotul nu putea, cu nici un preț, să libereze un act de botez ungurește din matriculă românească, fără să comită cu știință fals în acte publice.

Dar primarul maghiar consideră procedura preotului român de nelegală și spune, că „pretinde respectarea legilor statului Ungar dela care cetățean al patriei, deci și dela preotul român”. Da? Atunci pentru ce nu respectă ungurii legea de naționalități? Și cum îndrăznește un primar maghiar să acuze pe Români de călcare de lege, el membrul acelu popor, care și-a făcut o dogmă din călcarea legilor țării?

Dacă primarul din B-Ciaba crede, că Ungurii au ajuns și se mențin unde sunt, prin respectarea și aplicarea legilor, se-î fie de bine. Este însă din

cale afară cinic, să acuzi, tu Maghiar, cu călcarea de lege pe aceia, cari grație ultrarespectului lor pentru legi, au ajuns în greaua lor situație de azi.

Dar e și mai revoltătoare comentarea ce face „P. Hirlap” replicii preotului român. „Ce înțelege popa asta prin *patriot al statului ungar*? El, care pentru purtarea sa antimaghiară a fost exclus la 1896 din casină cu majoritate de 56 voturi, căruia i-au fost sparte toate ferestrele, pentru că la moartea lui Kossuth n'a vrut să arboreze la biserică drapelul de doliu. Orășul a înștiințat imediat pe viceșpan despre acest fapt revoltător. Ear' tinerimea se pregătește să facă demonstrații contra lui”.

Cu alte cuvinte patriot al statului ungar este numai acela, care face parte din casina maghiară sau care arborează drapele de doliu la biserică cu ocazia morții detronatorului dinastiei. Intreb pe Schreier-Moritzii dela „P. Hirlap”, ce lege îi impunea sau ce lege a călcat preotul Popovici nearborând drapel de doliu la moartea lui Kossuth? Sau: ce a făcut Kossuth pentru Români și biserica, ca acesta să fie obligați a-și arăta jalea lor?

Și ziarul maghiar are nerușinarea să susție, că pentru acest lucru au fost sparte ferestrele preotului român Popovici!

Mai mult, el anunță sau mai bine previne, că „tinerimea se pregătește să facă demonstrații contra lui” pentru că a liberat, conform legii, un act de botez.

Dacă justiția maghiară ar urmări binele obște al cetățenilor, ear' nu interesele rasei maghiare, era dator să nu numai să pedesească canală de stradă, care a spart ferestrele preotului român, dar să osândească imediat organul „B. Hirlap”, pentru apăsarea aceleiași canalii contra acestui preot, care nu și-a făcut decât datoria de cetățean și preot, conform legii. Ce fel de stat constituțional este acela și ce fel de legi sunt acele, cari pe unii îi ocrotesc, pe alții îi oropsesc; unora le permit totul, altora nimic? Acesta este patriotismul statului maghiar? Bieteale naționalități, ce au păcătuit ele, ca să fie silite a trăi în astfel de stări anormale.

T. Raica,
profesor.

Sibiu, 22 Sept. 1902.

Influența în Albania. Un politician italian vorbește în „N. W. Tagblatt” un articol despre influența Austro-Ungariei și Italiei în Albania, plângându-se, că Austro-Ungaria nu vrea să cunoască nici oca mai mică influență Italiei în Albania. Acesta monarhii — scrie politicianul — nu l-a desul, că îi este asigurată influența în Albania no-dia, ci voegle a p-trunde și mai departe și a-și întinde sfera de influență și în părțile sudice. Procedul acesta, scrie la sfârșit politicianul, cu drept cuvânt neliniștește pe patrioții italieni.

E de notat, că lupta latentă asupra Albaniei se poartă între două state aliote.

IN CHESTIA PACTULUI. Prim-ministrul Coloman Szell însoțit de ministrul L. Lakos, Daranyi și L. Lang, va pleca în 23 c. la Viena, ca să continue negocierile cu guvernul austriac în privința tarifului autonom vamal și în privința unor diferențe ce mai există în chestiunea pactului.

Congregație. Adunarea generală ordinată de toamnă a comitatului Sibiu se va ține în 6 Oct. c. la 9 ore a. m. Principalele obiecte sunt diferite preliminare pentru mai multe fonduri comitatense ș. a.

Asupra adunării atragem atenția membrilor români.

SERBII ȘI CROATII. Autoritatea din Novisad a permis pe 25 l. c. ținerea meetingului serbes de protestare contra esceselor din Zagreb. Invitarea e subscrisă de membrii din toate partidele și breslele sociale. În rezoluțiunea ce se va lua, se va exprima părerea de rău pentru cele întâmplate în Zagreb și se va recomanda Serbilor, ca pentru viitor să aibă o finită conștientă, dar liniștită.

Neconvingătoare evreiască. Deși private din Londra anunță, că și guvernul englez ar fi adresat Puterilor semnate o notă în chestia Jidovilor din România. Din cercurile oficiale din Berlin se declară însă, că acolo n'au nicio o cunoștință despre o astfel de notă și guvernul german n'are să se simte îndemnat a se ocupa cu această afacere. Deocamdată are guvernul român curajul și dela declarările lui afirmă, dacă se va ivi undeva intenții noi unei acțiuni.

„Tägliche Rundschau” din Berlin scrie în privința acestei următoarele: „Puterile europene n'au nicio cel mai mic interes, ca să se întreprindă pentru Jidovi, pe cari din cauze ușor de înțeles nici România nu voegle să-î fînă, nici America să-î primească. E un tarisism ordinar a vorbi despre datorințele civilizațiunii, când tu însuși alungi dela pragul casei tale pe jertfele, după cum suferă așa de vrednice de milă, ale politicii române. Totul se prezintă ca o îndrăzneală obrăsnice de tanchei, cari se amestecă ne-

chemat în politica internă a unui stat străin. O frumusețe ilustrare a doctrinei Monroe, după care Americii au să se ocupe numai cu afacerile lor proprii”.

In același înțeles se pronunță și „Deutsche Zeitung” din Viena, precum și alte foi, cari nu sunt legate la țeslea „Alianței israelite”.

România și Bulgaria. Între România și Bulgaria a izbucnit un nou conflict din cauza închiderii școalelor bulgare din Tulcea. De ani de zile comitetul școalelor bulgare din Tulcea a refuzat să se supună ordinelor venite dela ministerul din București, evitând în mod sistematic de a prezenta programele de cursuri întocmite în conformitate cu autoritățile date. După ce avertismentul public aplicat ca pedeapsă a rămas fără rezultat, ministrul de instrucțiune a închis școalele, hotărând totodată să mai înființeze o școală primară în Tulcea. Școala aceasta va avea cinci clase în loc de patru, și asta pentru că să se poată învăța și limba bulgară.

În poartă oficiul bulgăresc fac mare târaboia împotriva acestei chestiuni, învinovățind România de barbarie și nerecunoștință, pentru că școala română din Sofia se bucură de totă libertatea, având programul care îi convine. Se vede că deșteptii Bulgari uită, că elevii din școala bulgărească din Tulcea sunt cetățeni români și că atâta trebuie să se supă programului național, ear' elevii din școala română din Sofia sunt tot supăși români, deci pot să aibă programul ministerului român de culte, teră ca Bulgarii să facă României vre-o favoare.

România e datoră să spargă odată cuibul de căteva zeci de mii de vespi bulgărești în Dobrogea, câștigată cu sângele a mii de flăcăi români.

Șovinismul în biserică.

Nu poți în nici un chip convinge pe un om cu judecată sănătoasă să se lase a fi ghilotinat, această a stabilit o deja un umorist francez; și nu poți determina prin legi nicio o naționalitate, care s'a dezvoltat până la conștientă despre ea însăși, să renunțe la limba și la geniul sau propriu, zice earăși Max Nordau. În fața acestor adevăruri noi primim totuși nepăsători cum ni-se nimicește drepturile unul după altul și primim cu resignație, că din școalele noastre confessionale nu ni-a rămas altă ezi, decât sardina suferinții acelor. Mare dușman ni-a fost, cine a inventat principiul „quieta non movere”, căci de atunci ne-am pus cu toții la odihnă. E adevărat, că s'a mari drepturile noastre, dar

decât aceste e mai mare oportunismul și caplulașunea noastră. Ar fi timpul, ca să ne facem escomptul și cu confracții noastre latine.

Șovinismul, care stăruiește azi toate acțiunile clerului catolic și altcui a prăpădit punea, ce a fost zidit s'a. unire între noi și ei, barele să ne lase în pace și să nu se gireze de advocați neche-mați în afacerile bisericești noastre. În Prusia înoc e întronat șovinismul, dar' dentroul catolic mare în ajutorul celor oprimați și episcopii latini în pastora-lele lor vestejese volinția guvernelor de a silb băieții poloni la învățarea religiei într-o limbă străină. La noi cardinalul Vazary e îngrijorat de soarta maghiarismului nu de starea catolicismului în Ungaria, ear' episcopul Căpovici Bubică în pastorală sa mai nouă vestege *urbi et orbi*, oă maghiarizarea Nemaghiarilor e datorită atât a slugitorilor altarului în biserică, în școala populară la propunerea religiei, în cea repetițională în catechizarea adulților, oă și a statului în școalele sale, în ofioli, în administrațiune, pe terenul tuturor funcțiunilor de stat, a singuracilor în viața socială, a artiștilor în proiectele lor. Dar' Preasfințite! pe poarta raiului nu poțegti un așii cu inscripția ungurească, oă celor ce nu știu ungurește li-e oprită intrarea? În Ungarie, doar' teose chiar și pastoralele episcopilor să zemică în zodiașul șovinismului și în acest punct culminează toate actele atât ale luncanilor, oă și ale bisericanilor. Trebuie așadar nămiri de episcop la scaunul veduvit al Orășii înoc e în legătură cu aceste tendințe. Guvern și episcopi etăruesc din răspuneri, ca la candidarea episcopilor din sufragani, din provincia Alba-Iulia — metropolitul nostru să fie cu desăvîrșire ignorat și numai consimțământul primatului, ca capulul bisericii catolice din Ungaria, să fie explorat. Cine nu observă în aceste eforturi de a viri în moștenirea lui Pavel niște episcopi a la Drobubeczky — și cine nu vede, cum pe oăi laterale vesea a nimicii independența metropoliei noastre dela Alba-Iulia, și cum ni-se netezește calea prin denumirea acestor fel de episcopi de a intra în congresul catolicilor maghiari?

În jurul complinirii scaunului vacant de Orade decurge dară o luptă de mare importanță. Ne este cunoscut în 24 Sept. 1850 la Strigon sub presidenția primatului Ioan Scitovszky a fost acela care a solicitat înființarea metropoliei de Alba-Iulia; ear' astăzi chiar episcoposorii alora episcopi se năsuie din opera acolora a face o tabula rasa și a nimicii dreptul public asigurat prin lege al metropoliei noastre. Mulți își fac haz din episcopia românească a lui Drobubeczky, dar' acestora le aduc aminte de zisa lui Ben Akiba: „Nimic nou sub soare”. Dar',

acompaniament admirabil și concurență artistică la murmurul apelor și la freametul codrilor.

III.

Societatea fondului de teatru, și onorat comitetul său, lucrează astăzi și mâine acți în mijlocul nostru, în orașul Bistrița, conform programei statutelor sale.

Și în acest moment, în această sală două flămure culturale vedem cu ochii sufletului nostru, plecându-se cu iubire una cătră alta, în semn de bună înțel-nire: Flămura „Asociațiunii” și flămura „Societății fondului de teatru”.

Și la falfăitul drăgălaș al acestor flămure, transmite prin modesta mea persoană „Asociațiunea” salutul sau cordial

Cătră ilustrul domn președinte,

Cătră întreg onoratul comitet,

Cătră întreaga Societate pentru fond de teatru român.

Vă zic dară în numele ei:

„Bine ați venit!”

„Să trăiți, se muncăți mulți ani!”

FOSTA „TRIBUNEI”.

Dela „Adunarea soc. fondului de teatru”.

„Salutul Asociațiunii”.

Adunarea soc. fond. de teatru din Bistrița a fost salutată din partea „Asociațiunii” prin dl Dr. G. Tripon cu următoarea frumoasă vor-bire:

Ilustre dle Președinte!

On. comitei!

Onorată Societate!

I.

E frumos când în viața familială micuțul băiat, înzestrat cu putere de viață, se scoboară jos dela sinul mamei sale, pune picioarele pe pământ, face primele încercări de echilibristică, aduce oboaseală și dureri, până ce se dedă a umbla drept, privind și ținzând vecinul în sus, așa cum e dată direcția menterii omenești.

În proporțiuni uriașe, e și mai frumos, când din sinul vremilor știute și neștiute, apare pe arena lumii pământene, popor lângă popor, fiecare dăruit, ab origine, cu zestre providențială spe-

ciocă: cu deosebit fel de a ougea, a simți, a lucra și a vorbi, cu un complex întreg de datini deosebite, cadre și direcțiuni deosebite de manifestare spirituală.

E frumos cum fiecare popor se așază pe o bucată de pământ, într-o țesură oarecare, și muncеște și se luptă țesături de-arindul, ca ființa lui etnică, cultura lui specifică, să prindă rădăcini statornice, să se consolideze puternic.

Astfel se dezvoltă cultura lângă cultură, în serii aproape interminabile, și contribuie toate la acea armonie admirabilă cu care provinește bogată a împodobit lumea pământescă.

II.

Privind special la poporul român din țările coroanei sf. Ștefan, îl vedem în trecut și în prezent, lucrând și jertfind pentru statornicirea culturii române pe acest pământ iubit, în această țeară, la care ține cu credință de veacuri.

Istoria a conștințat pentru *tracii*, oă acest popor a luptat mai mult pentru limba lui decât pentru viața lui.

Bar' ea se ține de *present*, vedem în modelul nostru *laborator cultural*,

între împrejurările noastre date, lucrând, paținoe și harnice, mai virtuoș două societăți culturale înrudite: „Asociațiunea” și „Societatea fondului de teatru român”.

Ambele au aceeași țință culturală:

1. Lărgirea cunoștințelor în domeniul științei.

2. Întărirea sentimentelor celor bun, estirparea celor rele, adeo creșterea caracterelor bune, operațiuni culturale, în domeniul moralei poporului român.

3. Sămănarea de principii și sisteme sănătoase, altruistice, umanitare, economice, în domeniul științelor și lucrărilor noastre, în toate direcțiunile.

„Asociațiunea” pentru literatura română și cultura poporului român le face toate acestea quasi exotetra, cu metodel profesorului: Cu grațiu viu, povestitor, cu soricul și cu tipăritul, cu oestitul și cu învățatul ba și cu ajutoare materiale însemnate.

„Societatea fondului de teatru” le face tot aceste, cu metodel *dramatic*, cu scena.

Aceasta societate luoră deocamdată, la adunarea banilor necesari scopului său, prin aranjarea de concerte și teatre, — cu concursul societății private,

— prin adunările generale instructive, prin ședințe literare, prin întemeierea de repertor teatral etc.

Teatrul cu lucrarea dramatică, de scenă ne va oferi, mai ales în viitor, trei scuturi de lecțiuni culturale.

1) Va pune pe scenă *viața* și lupta serioasă, tragică, a caracterelor eminente și tari, productive și a celor perverse, răscăite și discomponente. Astfel ne va învăța, a ne atăța la ideile morale și a ne întoarce sufletul dela lucrurile perverse.

2) Va pune pe scenă *viața* mai hazlie a societății, oamenii de rând, cu scăderile lor ridicole și desfigurante. Ne va silb să ridem de propriile noastre greșeli, dar' ne va învăța, ca să ne ferim de ele.

3) Ne va amuza și distrage punând pe scenă buclăci cu cântări române populare și clasice.

Ne va legăna sufletul și publicul în valuri de melodii, aci energice și rapide, aci mai domoale și mai dulci, înununate de *doșna* românească, isvo-rise din sufletul poporului român, cu care dăină acest popor de veacuri face

vă rog, cine ar zădărnici această nă-
mire? Preoții noștri nu, că între ace-
stia în toată dieceza nu se află doi pe
un gând. Ce se mai spun de consi-
derării noștri, cari nu mai pot de durerile
de spate în urma multor plecări. Se
zice, că numai acela care se stimează
pe sine însuși, poate conta pe stima al-
tor, dar noi Orădanii în stimă am
meru prea departe, de când ne-a lădat
episcopul Papp Szilágyi, că sîntem la-
mura preoților români, ne-am tot sorit
la razele acestei lumini până ce am păt-
rit ca Narcis, care a îmbătrânit prvin-
du-și fața în oglinda apei, — dar din
pășani trecuți n'am învățat nimic.
Ce ironie a sorții! Fie iertat episcop
soria la »Enchiridione« despre dreptul
bisericeii, și n'a știut a-și adăuga testa-
mentul, încă aștia după moartea lui a
declarat invalid, în urma căreia dieceza
suferă o pagubă de vre-o 100,000 cor.
E adevărat, că nici episcopul Oltean n'a
erut aprobător dela guvern pe dato-
riile sale, pasivele totuși le-a purtat mult
regretat Pavel, și nu și-a vindicatul
fondul religioasă parte, ca din masa lui
Papp Szilágyi. Acum sînt puse în circula-
ție alte zvonuri despre unele fonda-
țiuni ale răposatului episc. Pavel, și s'au
făcut pendente de bunăvoință guvernul,
și nu se știe suferențele va guvernul
spre aprobare ulterioară Majestății Sale,
sau nimici-le va. Soarta popoarelor e
în mîna lui Dumnezeu, dar se te fe-
rească de mila străinului. Pentru ame-
liorarea sorții noastre se nu așteptăm
minuni din cer, ci ca se conluorăm cu
toții după îndemnul Sf. Augustin adresat
celor 300 episcop ai Africii: »Nu e
neîncredințat de lipsă, ca noi se fim epis-
copi, ci e neîncredințat de lipsă, ca noi
se ne mîntuim poporul, de ar trebui
măcar și suferim și se murim pen-
tru el.»

George Șuta,
par. gr.-cat.

Sărbarea kossuthistă.

Sărbarea centenară a lui Kossuth
a fost în cele mai multe părți foarte ego-
motosă. Urmașii kossuthiștilor dela
1848 au ținut a se arăta vrednici de in-
aintașii lor. A trebuit ca cel puțin în
unele locuri să-și arate »virtutea«, ata-
cînd Joi seara casele pacuicilor cetăț-
eni și lăsând în urmă pustiire și ruină.

În culmea entuziasmului.

Din Capovia se anunță, că acolo
mulțimea de popor a spart Joi seara fe-
reștrile gării, cari n'au fost iluminate.
Asemenea au fost sparte ferestrele case-
lor și vitrinele restaurantelor, cari n'au
arborat steaguri. »Flugg. M—g« descriind
aceste, zice, că entuziasmul a ajuns la
culme, așa că poporul s'a datat la acte
violente.

Frumoase urmări ale unui »nobil
entuziasm« în abia amintit.

Tot din entuziasm a spart canală
de stradă din Seghedin și Oradea, între
șierăte grozave, ferestrele la locuințele
mai multor ofițeri din armata comună.

În Turda au căzut jertfă vandalis-
mului casele a două familii române vred-
nice, ear' în Timișoara plebea a ars un
număr din »Deutsch. Tgbl. f. Ungarn«
în fața procuraturii, unde se află în
arest redactorul Cramer. »Nobilă« ră-
bunare, vrednică de nația »cavalere«!

În Turda

Despre întâmplările din Turda ni-se scriu
următoarele:

Turda, 20 Sept. c.

Fiind kossuthiști aici în floare s'au
făcut mari pregătiri de sărbarea cente-
narului lui Kossuth. S'a ordonat illumi-
nație generală seara. Românii au ră-
mas pasivi, nu au satisfăcut ordinului
și ca de obicei au și pățit-o. Infernă-
tații Unguri parcurgînd cu muzică și fa-
cle stradele, între urlete de bucurie, vâ-
zînd ferestrele caselor dlor Vlăduț și
Mesaroș întunecate, s'au năpustit asu-
pra lor cu petri, spărgînd geamurile.
Se spune, că vitejii inițiatori ai spar-
gerii de ferestre sînt universitari un-
guri.

Vineri la școalele maghiare s'au dat
sărbări, ear' în bisericile reformate a
fost serviciu festiv. Poporului kossuthist
adunat în piață i-a ținut un discurs in-
flăcărat deputatul Dr. Vertan. Despre
ferestrele sparte însă n'a pomenit nimic.

Pe muntele Trăscăului (Székelykő)
voit-au zeloșii festivanți să aprindă un
»foc de bucurie« (öröm tűz) din 8 stân-
gini de lemne, ca vestitor al fericiților
zile. Nu se știe din ce cauză focul ace-
sta nu a succedat. Lemnele nu s'au
aprinse. A doua zi vorba era să ducă

o bute de petrolu să le ude, dar' încă
nici până azi nu se vede zarea, care
chemată era să se vază în jumătate Ar-
dealul.

L.

In Arad.

Despre purtarea nevrednică a unor
preținși mari Români din Oradea și Arad
am dat câteva notițe în nrul trecut. Azi
dăm în întregime raportul corespon-
dentului nostru, din care se vede, că în
Arad sînt mulți Români, cari își uită
de sine și sînt mai catolici decît Papa.
În special remarcăm faptul, că foata,
care pe sine națională se numește, »Tri-
buna Poporului« și-a iluminat ferestrele,
atât ale redacției, cât și ale administra-
ției, ear' redactorul ei, dl. Russu-Șirianu,
și-a iluminat locuința, deși de acest
îperzel nu era lipsă.

Etă ce ni-se scrie în privința
aceasta:

Arad, 19 Sept. 1902.

Societatea maghiară din Arad, su-
pranumit și Golgotha libertății maghiare,
a arangiat aseară (în preseara zilei în
care se implinesc o sută de ani dela na-
șterea lui Kossuth) un concert cu torțe,
cu lampioane și diferite muzici. La
cererea comitetelor arangitoare unii
din locuitori și-au iluminat ferestrele.
Mulți Maghiari nu au iluminat, așa de
pildă n'a fost iluminat palatul postelor
și al telegrafelor, tribunalul, ba nu s'a
iluminat nici locuința călugărilor mino-
riți, cu al căror patriotism presa locală
maghiară nu odată a scos ochii preoți-
mei române!

Au mai fost și alte edificii publice
neilluminate și pentru aceea nu li-s'au
spart ferestrele.

Cu atât mai tristă priveliște ne-au
procurat unii preținși Români, cari s'au
întrecut în a-și ilumina ferestrele, vâ-
nînd astfel după laudele publicului ma-
ghiar.

Mă abțin dela orice comentariu și
dau aci numele acelora, cari și-au illumi-
nat ferestrele: Romul Roman Ciorogar
a dispus să se illumineze ferestrele nu
numai dela seminar, dar și dela alum-
neu, și astfel lungul edificiu, cu mul-
țimea de ferestre a umplut de lumină
strada Sina în care se află; ferestrele
palatului episcopesc și ale consistoriului
deasemenea au fost iluminate.

La școala de fetei deasemenea ar-
deau lumini în fiecare fereastră. Au mai
iluminat Sava Răscu, secretar la banca
»Victoria«, și Dr. Ioan Suciu, avocat
în Arad.

Institutul de credit și economii »Vic-
toria«, așezat în etajul I. al casei sale
proprii din calea Arhiducului Iosif, încă
și-a iluminat toate ferestrele și drept
pupăză pe colacul kossuthist a arborat
și un mare standard roșu-alb-verde.

Cu acestea a putea să-mi închei
raportul despre cele văzute aseară. Și
de l-aș încheia într-o privință ar fi poate
mai bine, pentru-că aș lipsi pe unii oam-
neni din Arad de prilejul de a se în-
sinua publicului maghiar, ca prizoni
pentru pornirile lor de »înfrățire« cu
Maghiarii. Ca raportor conștient însă
îmi țin de datorință a mai aminti, că
»Tribuna Poporului« încă a iluminat.

Ferestrele nu numai dela tipografia
acestei foi, dar și dela localul redac-
ției încă au fost iluminate, pentru a
mărturiei privitorilor, că acei-ce scriu
acest ziar sînt mai kossuthiști și decît
civiii de pe la Debrețin. Oare întregi
au ars luminile în ferestrele redacției
»Tribunei Poporului«, care singură din-
tre toate zărele românești a avut uto-
zanța să pîngărească memoria lui Iancu
și să însinue străinilor pe dl. Dr. Ștefan
C. Pop, carele atât de frumos a apărut
memoria eroului Iancu în congregația
comitatului Arad.

Și se nu se crează, că numai inci-
dental au ajuns luminile în ferestrele re-
dacției »T. Pop.«. Redactorul acestei foi,
Ioan Russu Șirianu, care până bine de
cînd se batea cu mîna n'a pept, pară-
dînd cu temnița suferință, până și la lo-
cuința-i privată încă a aprins lumini,
a oragului și deși vecinul lui, în mare
parte Unguri de baștină, nu au aflat
de consult să aprindă lumini.

În fața acestei decadențe naționale
ouvine-se ca să spun numele acelor in-
teligenți români, locuitori în centrul ora-
șului Arad, cari nu și-au iluminat fe-
reștrile. Numele lor trebuie comunicat și
publicului celui mare, căci în Arad în
împrejurările în cari ne aflăm, când oam-
neni preținși culți se duc la străini și
asmută canală de stradă contra Româ-
nilor neapărați, nu e lucru ușor să nu
te expui tentățiunilor.

După-cît am putut observa nu
au iluminat d-nii Dr. Ștefan C. Pop, ad-

voocat, Dr. Nicolau Oncu, prot. G. Te-
lescu, Dr. Ștefan C. Rozvan, Mărgi-
nean, Dr. I. Nemet, George Nemet,
George Laza și Dr. Sever Ispravnic,
advocați.

Acestor din urmă nu li-s'a întem-
plat nimic, dlui Dr. Ștefan C. Pop însă
plebea s'a încercat să-i facă o demon-
strație specifică plebei, legată din școala
cele de pe vremea Memorandului.

Aseară pe la orele 9 și jumătate
strada unde locuiește dl. Dr. Ștefan C. Pop,
mîgna de băiețandri, cari s'au fost strîns
acolo în urma semnalului dat după stin-
gerea torțelor. La un semn dat plebea
a început a sbiera: »Abzug oláh!« »Ab-
zug Pop!« »Le vole!« La auzul sbiere-
telor au sosit poliștii, cari au provocat
pe »manifestanții kossuthiști«, ca să se
îndepărteze, fie din considerație ca să nu
provoace scandal cu ocazia centenarului
lui Kossuth, fie că vor fi obliși Româ-
nașii de prin suburbiile Aradului, cari
nu prea pricep gluma și cari nu se lasă
proștiți de acei intriganți din sinul
poporului nostru, cari ar voi să vadă pe
oameni de talia dlui Dr. Ștefan C. Pop, că-
zuți pradă furiei plebei de pe stradă.

„Telegraful român“ și conservatorii.

Confratele nostru »Telegraful Ro-
mân« de aici s'a pus să înhațe partidul
conservator din România, în special or-
ganul partidului »Conservatorul«.

Din incidentul arestării preventive
a celor doi Jidani șantagiști dela »Ade-
verul«, iarul »Conservatorul« a crezut,
că se calcă un principiu constituțional,
înfrîind arestul preventiv în presă
și protestează contra acestei tendențe,
zicînd, că partidul conservator va și să
împedecă un asemenea fapt.

Ori-cine poate vedea, că aci se tra-
tează de o sfacare internă a României,
dar' aceasta nu împedecă pe redactorul
»Telegrafului român« de a lua la reșco-
pe cei dela »Conservatorul« și ale da
lecții de bună conduită politică, cu
toate, că »Conservatorul« vorbește în
numele partidului, ce-l reprezintă.

Aceasta s'a făcut în nrul 99 dela
5/18 Sept. n. în un articol intitulat »Ve-
deri curioase«.

În nrul următor, dela 7/20 Sept. n.
însă d-nul redactor al »Telegrafului ro-
mân« revine la calea adevărată și pă-
rîndu-i rău de amestecul fără rost în
afacerile interne ale României, dă ur-
mătoarea declarație:

Spre lămurire. Făcîndu-
ni se din mai multe părți impu-
rea, că prin publicarea articolu-
lui din numărul trecut, intitulat
»Vederi curioase«, am fi in-
terzonat a ne amesteca în afa-
cerile interne ale țării, din
regat și în luptele lor de partid,
luînd poziție pentru unul din
partidele din țară; ținem a de-
clara, că cu totul departe a fost de noi
o asemenea intențiune, fiindcă nouă
scurti și prețioși ne sînt deopo-
trivă toți frații din regat, fără deo-
scriere de partid, ci observațiile fă-
cute au fost adresate exclusiv unora
dintre colegii gazetari de dincolo,
cari prin argumentele lor de com-
bateră dau ane și material de ex-
ploatat jurnalistice străine de din-
coaci, care apoi se și folosesc de
acel material mai ales în contra
noastră, a celor de aici.

Ne pare bine, că redactorul »Tel-
rom.« constată clar calea adevărată, ce
noi cei de aici urmărim, dar' e curios, că
o constată numai după ce s'a abătut
odată de la ea și după ce i-s'au făcut
împușări din mai multe părți...

Revistă esternă.

Francia.

Din mai multe părți se susține, că
camerele se vor întruni deja în 14 Oc-
tomvrie a. c. Aceasta s'ar face, pentru-
că ministrul president vrea să vină cu
un proiect, prin care să se întregască
legea congregațiunilor, dîndu-se mij-
loace guvernului de a pute proceda și
mai energic față de acelea, fără ca să
se teamă de intervenția justiției.

Ministrul de justiție a provocat prin-
tr'un circular pe toți procurorii să ur-
mărească și pe persoanele, cari au fa-
vorizat prin ținuta lor pasivă ruperea
sigiliilor la școalele congregaționiste in-
chise.

Ministrul de răboiu a pensionat pe
locot-colonelul Saint Rémy, care se opu-

*) Titlul e »Vederi curioase«, Red. »Trib.«

sece ordinului de a ajuta la închide-
rea școalelor congregaționiste și a fost
pedepsit cu arest de o zi.

Opoziția vrea să folosească vorbi-
rile lui Pelletan pentru un atac contra
ministrului Combes. La desbateri va
participa și deputatul Jaurès, care se
esprimă foarte franco în »Petite Republi-
c«, zicînd: »Francia peste tot n'are
politică esternă. Așa numiții oratori
patriotici nu cutesc să se meargă până la
concluziunea logică, răboiul, oratorii
umșnitari și sentimentali nu utoază să
concludă pentru pace«.

Italia.

Sărbătoarea națională de 20 Sept.
(ocuparea Romei) a decurs în întreaga
Italia în mod splendid. La depeșă de
felicitare a primarului din Roma a ră-
puns: regele, că primește cu adîncă mul-
țumire salutul Romei italiene.

Comitetul »Pro federazione natio-
nale albanese« a publicat un apel, în
care se desfășură programul asocierii
naționale a Albanezilor afară de Al-
bania și se provoacă toți Albanzii să
lucre în direcția aceasta. Apelul cu-
prinde și manifestări de aderență din
partea generalului R. Garibaldi, »prin-
cipele« Giovanni d'Alejo și »baronul« F.
Castriota-Skanderbeg. E alăturată și o
scrisoare din 1900 a lui Crispi, care
aproabă programul unirii.

După-cum comunică foile din Pa-
ris, ambasadorul italian a declarat mi-
nistrului fancez de esterne, că guvernul
italian nu dă nici o importanță vorbirii
lui Pelletan, ținînd, că acesta n'a redat
ideile guvernului francez.

Rusia și Persia.

La prînzul de gală dat în onoarea
Șahului Persiei, Țarul a ridicat un toast
în sănătatea Șahului și pentru desvol-
tarea relațiunilor amicale dintre Rusia
și Persia.

Șahul, în răspunsul său, a espi-
mat speranța, că legăturile amicale
dintre cele două țări vor fi strînse din
ce în ce mai mult, și a închinat apoi în
sănătatea Țarului.

Știri mărunte.

Ministrul sîrbesc și-a prezentat demisia,
care n'a fost primită.

Generali buri vor sosi în 5 Octomvrie
în Berlin.

În Chicago s'a descoperit un complot anar-
chist îndreptat contra lui Roosevelt, care avea
se fie omorât la sosirea lui în oraș. Doi anar-
chiști, între cari un Rosenbaum, au fost arestați.

Trupele guvernului din Venezuela au fost
din nou bătute de răsculați.

Viriliștii români în comit. Făgărașului.

— 19 Sept. a. c.

În legătură cu cele publicate în nr. 160
ni-se comunică următoarele:

În lista viriliștilor comitatului Fă-
găraș pe anul 1903 s'au luat următorii
Români:

George O. Gărbacea, antreprenor,
Moeciul-inferior 1431 coroane; Nicolae
Samoilă Popa, proprietar, Sîncea-veche
1024 coroane; Nicolae Garoiv, avocat,
Zărnești 890 cor.; Dr. I. Turcu, avocat
Făgăraș 748 cor.; Dr. A. Micu, avocat,
Făgăraș 706 cor.; Ioan cavalier de Pu-
cariu, jude de curie în pens., Sohodol
649 cor.; Dr. I. Șenchea, avocat, Făgă-
raș 647 cor.; Dr. Iancu Meșian, propie-
tar, Zărnești 590 cor.; Nicolae Chior-
niș, proprietar, Cuculata 559 cor.; Dr.
N. Motocu, avocat, Făgăraș 504 cor.;
George S. Bărbat, comerciant, Ucea-sup.
504 cor.; Andrei Cerbu, proprietar, Pă-
rîu 490 cor.; Dumitru Chișerean, preot,
Făgăraș 417 cor.; I. Bobocu, antrepren-
or, Predeal 414 cor.; Nicolae Toma,
proprietar, Făgăraș 381 coroane; Iacob
Zorca, preot, Vlădeni 381 cor.; Nicolae
Lupu, comerciant, Zărnești 350 cor.; G.
Enescu, preot, Moeciul-infer. 343 cor.;
Nicolae Șerban, preot, Voila 331 cor.;
Teodor Vulcan, comerciant, Zărnești 311
cor.; Ioan Peia, comerciant, Făgăraș 298
cor.; George Vasu, antreprenor, Voila 296
cor.; Ioan Dan, protopop on., Zărnești
288 cor.; Ioan Siona, cărcămar, Zărnești
286 cor.; George Comaniciu, not. pens.,
Veneția-infer. 281 cor.; Ilie Grămoiu,
cărcămar, Vaida-Recea 279 cor.; George
Grunian, comerciant, Polana-Mărușului 278
cor.; George G. Gavrilă, proprietar, Țin-
țari 275 cor.; Ioan Pop, preot, Sămbăta-
sup. 272 cor.; Haralampie Ungur, cărcă-
mar, Tohanul-vechiu 268 cor.; Moise
Moșoiu, proprietar, Tohanul-nou 467
cor.; George Pop Gridanul, proprietar,

Comana infer. 256 cor.; Carol Nagy, ho-
teller, Făgăraș 244 cor.; Ioan Molan, an-
trepreneur, Voila 243 cor. și Dr. N. Mănoiu,
advocat, Brașov 243 cor.

Cu totul 37 viriliști Români, ca
membri ordinari ai adunării municipale
între 87. Ca suplenți sînt luați George
Țeposu, Ilariu Plotogea și Solomon Fă-
gărășan, preoți.

Acei contribuenți români, cari plă-
tesc dare directă mai mare ca 243 cor.,
dar' au rămas afară din lista viriliștilor,
au dreptul a recura la comisiunea pe-
manentă censurătoare până la 30 Sept.
a. c. Observ, că numărul viriliștilor ro-
mâni a crescut față cu anii trecuți.

După naționalitate viriliștii se im-
part: 37 Români, 19 Jidani (mai înainte
erau 30—40), 15 Sași, 11 Armeno Un-
guri, 3 Nemți și 2 nesiguri.

Censor.

Cronica zilei.

Sibiu, 22 Sept. n. 1902

CĂLINDARUL DE ZI

al biroului de informațiune pentru străini,
PIAȚA-MARE Nr. 14.

Marți, în 23 Sept. n. 1902.

Galeria de tablouri a muzeului Baron
Bruckenthal, Piața-mare nr. 10: După înștin-
țarea serviciului din muzeu. Întrarea 80 bani.

Muzeul de istoria naturală, strada Har-
teneck nr. 1: După înștințarea intendentului
casel. Întrarea 60 bani, pentru copii 20 bani.

Muzeul transilvan carpatic, strada Har-
teneck nr. 1: După înștințarea custodelui (Strada
Olsădăriei nr. 5, et. I.). Întrarea 1 cor.

Parcul »Pe sub arini«, în pavilionul de mu-
sică: Concertul muzicii ces. și reg. de inf.
nr. 2, dela 4 ore p. m.

Conferența dlui Dr. A. Mariene-
scu despre »Articol« a înrunit ieri în
sala cea mare dela școala de fete un pu-
blic numărös și distinct, care în frunte
cu Excelența Sa, metropolitul Ioan, a ur-
mărit cu un viu interes espunerile sa-
vantului nostru academician. Conferența
a fost lungă.

Convocare. Comitetul despărșe-
mentului »Abrud—Cămpeni« al »Asocia-
țiunii« convocă adunarea sa ceruală
pe ziua de 12 Octomvrie n. la 11 ore a.
m. în comuna Cărpînii.

Din programul adunării estragom
următoarele: Deschiderea adunării prin
directorul despărșementului. — Rapoar-
tele: comitetului cerual, al casei-școlii și
ale agențiilor comunale. — Esmiterea
unei comisiuni pentru acuirearea de
membri, încassarea taxelor și raportul
acestei comisiuni. Din sedința comite-
tului cerual al desp. »Abrud—Cămpeni«,
ținută la 8 Septemvrie 1902. Dr. Ba-
siliu Preda, directorul desp. Demetriu
Goia, secretarul desp.

Nou institut de credit român.
»G. Tr.« serie, că sub numirea de »Ră-
novana« se va înființa un nou institut
de credit și economii, societate pe acții,
în Rănov (comit. Brașov). Capitalul
fundațional va fi de 25 000 cor. și se va
procura prin emisunea a 500 acții indi-
vizibile în valoare nominală de câte 50
cor. Ca termin irevocabil pentru sem-
narea de acții s'a fixat ziua de 1 Noem-
vrie 1902. Acțiile se pot semna în Brașov
la filiala »Albina«, la banca Mihalovits
& Nussbächer, la »Parsimonia« în Bran
și la d-nii Ioan Hamsea, George Proca
și G. Ilie în Rănov.

Nenorocire într-o biserică. Din
New York sosește știrea, că cu ocazi-
nea congresului Negrilor baptiști din
Birmingham s'a iscat o mare panică în
urma căreia au perit 80 de oameni și
tot pe atîția au fost grav răniți, ear' ca
la o sută au suferit răni mai ușoare.
Lucrul s'a întîmplat astfel, că pe cînd
vorbea un învățător Negru și publicis-
tul din Vasington Booker doi Negri s'au
lutat la pîrulă. Cățiva oameni au strigat
Fight! Fight! ceea-ce mulți au înfe-
les ca-și-cum s'ar fi strigat Fire! (foc).
Mulțimea adunată în biserică, care nu-
măra peste 2000, oprinsă de groază s'a
răbăt și ese. Atunci s'a întîmplat o
vălmășeală groznică și unii pe alții s'au
strivit.

Esposițiile industriale din
Sibiu. La rugămînta, adresată in-
stitutelor noastre economice-financiare,
de către comitetul dirigent al esposi-
țiilor industriale, ce se vor aranja
în toamna a. c. de reuniunea agricolă
și de cea a meseriașilor români din
Sibiu, rugămîntele pentru crearea de
premiți și ajutoare pe seama esposițiilor
au binevoit a pune la dispoziția comite-
tului Onorabila direcțiune a Institu-
tului de credit și economii »Grăni-
țerul« din Dobru 30 cor.

— La comitetul dirigent au mai
întrat »Premiul Victor Tordă-
șianu de 10 cor.« pentru lucrări
din branza cococăritului

Concert militar în Blaj. »Unirea» din Blaj scrie următoarele: Regimentul de infanterie nr. 64 staționat în Murș. Ogorheiu, în trecerea sa spre casă, venind de la manevre, s'a oprit și în orașul nostru, cu oare ocaziune muzica regimentului a aranjat luni în 15 Sept. n. un concert orchestral în fața fondului pentru masa studenților din loc. Programul variat și frumos a atras în- treaga inteligență din loc, așa încât a umplut spațioasa sală de gimnastică, unde s'a ținut concertul. Esențierea programului a satisfăcut toate așteptă- rile și cele mai subtile. Disciplina rară, acuratețea și dexteritatea, sunt trei însu- șiri, pe care le posedă capela regim. 64. Cele 5 puncte ale programului, compus din cele mai grele piese orchestrale, au stors admirațiunea publicului, așa încât după fiecare punct, în urma aplauselor nesfârșite, a trebuit să mai cânte o piesă. Mai mult a plăcut »Uvertura» din opera »Mignon» de Thomas și Fantasia română de I. Murșian, asemenea a plăcut și fantasia din opera »Faust» de Gounod, preludiul și barcarola din opera »Hoff- manne Erzählungen», de Offenbach cât și uvertura din opera »Wilhelm Tell», de Rossini. Publicul însuși s'a fi tot ascultat frumoasa muzică, și nedepră- tându-se îndată s'a improvisat un joc, care a durat până târziu. În urma ama- bilității, cu care dl. comandant al regi- mentului, colonelul Arendt, a pus la dis- pozițiune capela militară, dl. profesor Murșian într'un toast mulțumii dlui co- mandant, felicitându-l totodată și pen- tru achizițiunea unei asemenea capele militare, care de sigur că ocupă un loc de frunte între capelele militare austro- ungare. Primeasă dl. colonel Arendt și pe această cale mulțumim noastre pen- tru momentele frumoase muzicale, oferite cât și pentru fapta, cu care a con- lucrât a ne spori fondul pentru masa studenților, — și fie sigur, că concertul de luni va rămâne un plăcut suvenir publicului blăjan.

Elvira este titlul tragediei în 5 acte, scrisă de Riria, și care tragedie va ieși în curând de sub tipar. Se spun minuni asupra frumuseții ce con- ține această lucrare a eminenței poete, cunoscute atât de bine cetitorilor no- ștri, din reproducerea mai multor poezii de-ale sale în »Trib. Literar».

Un alt furt. Din Berlin se anunță, că la Flensburg, aproape de Wilkeburg, s'a descoperit, în casa de economii, o lipsă de un milion opt sute de mii de mărci. Doi directori, casarul și contro- lorul au fugit.

Romanul de dragoste al unui duce rusesc. Nu de mult a dispărut din Petersburg marele duce Paul Alexan- drovici și în același timp a fugit din ca- pitala Rusiei și femeia unui inginer, care era de o frumusețe admirabilă. Despre dispăruți se lăsește vestea, că ar fi fost în legătură de dragoste. Știrea însă are lipsă de confirmare, ceea ce nici nu întărește. O telegramă din Algeria pu- blicată în ziarul »Petit Bleu» anunță, că amoretzii au fugit în Algeria și acolo marele duce s'a sinucis. Îndrăgostiții au sosit pe jachet Standard în 18 c. în Al- geria și au descins în hotelul »Europa» unde marele duce s'a scris în cartea de oaspeți întreg numele, iar femeia in- ginerului a figurat sub numele de Ma- dame Legomieux. Erau deja de două zile în Algeria. În 15 c. seara marele duce a intrat în odaia tinerei femei și în curând după aceea s'a auzit o puter- nică detunătură. Femeia a ieșit pe co- ridor și a strigat după ajutor. Personalul hotelului a aflat în odaie pe marele duce întins pe padiment în stare de nesim- țire și lângă el revolverul, cu care se împușcase în templu stângă. Medicii chemați grabnic într'ajutor l'a legat rana care n'a fost mortală. Consulul rusesc, înnoștințat la momentul despre cele în- templete în hotel, a făcut dispoziții ca rănitul să fie transportat imediat în spi- talul militar și a luat totodată precau- țunile ca lucrul să se țină secret. Acea- sta însă, după cum se vede din foaia franceză din Paris, n'a succedat. Familia Tarului numără opt doi mari, cari poartă numele de Paul Alexandrovici. Din acești opt nu se știe încă care este aventurier- ul călător.

Descoperiri arheologice. Ni se ve- stește că în sudul Basarabiei, lângă Akerman, în urma unor săpături, s'au descoperit însemnate resturi arheolo- gice, petri cu inscripțiuni importante, toate din epoca romană.

Săpăturile continuă și se speră a se descoperi și alte bogății, martore stră- lucirei romane.

Zi Bulgar, zi barbar. »Univer- sului» i-se scriu din Widin următoarele: Pe când țeranul Kamencov, con- damnat la moarte pentru asasinat, era dus la spânzurație, ajungând în curtea închisorii a scos un cuțit ce l'avea ascuns la sine și repezindu-se la cei care l'păzeau, a rănit trei gardiani și un soldat.

Cealaltă, punând mâna pe el, l'au legat și l'au spânzurat. Însă fringha s'a rupt. Oamenii l'au spânzurat atunci din nou și l'au lăsat un sfert de oră după care l'au dat jos.

Medicul a constatat că trăia încă și au fost nevoiți să-l spânzure a treia oră.

A apărut: »Revista ilustrată», nr. 17, cu următorul cuprins: Duet, roman; Ear' cel ce rîde de mine, poezie, de An- toniu Pop; Raze de lună, schiță, de V. E. M.; Artă și adevărul, de Iosif Vulcan; Raport despre adunarea generală a Soc. pentru fond de teatru român — Redac- tor responsabil Dr. Victor Onisgor; Re- dația: Bistrița, str. Lemnelor 39. Pre- țul abon. pe an 6 cor.

Ni s'a trimis »Viața sfinților», de Tit. Bud, vicar al Maramureșului. Gherla tipogr. diocesana. Prețul redus la 3 cor.

Teatru. Sămbătă, în 20 Sept. n. s'a reprezentat în Sibiu pentru a doua- oară drama »Michael Kramer», de Ger- hart Hauptmann. Kramer e un pictor de mare talent, dar nemulțumit cu aceea ce produce el și își dă toate silințele să cultive și să ridice la înălțime talentul de pictor în fiul său Arnold. Acesta, deși talentat, se opune bunelor inten- țuni ale părintelui său. Pentru ce anume? — nu putem spune. Autorul vorbește mai una mai alta, dar' nu ne convinge de- spre nimic. Vorbele rămân nelămurite și piesa e total lipsită de acțiune. Drama se sfârșește în act. III-lea cu moartea lui Ar- nold, sfârșit trist, dar' nici-decum moti- vat și tragic. Actul al patrulea, cu care se încheie piesa, e numai o codiță su- perflua ce-l albește efectul. Răceala cu care cea mai nouă dramă a renumi- tului autor a fost primită de publicul sibian e de tot îndrăgățită. Predarea piesei a succedat mai bine. Dl. Andru- și-a înțeles foarte bine rola și s'a distins prin joc și mimică. Bine au mai jucat doamna și d-șoara Kravitsky. Domnul Klösa s'a acomodat prea mult indiciilor autorului și în urma acestui fapt a ju- cat prea exagerat. La începutul actului al II-lea trebuia să fie mai calm și că- tră sfârșit mai — nervos. D-sa însă a făcut chiar întors. Asupra celorlalți de- butanți, neavând roluri însemnate, nu ne putem exprima în merit. *del.*

Regina Belgiei a murit. Regina Belgiei Maria Henrieta a înecat din viață în orașul Spa Vineri seara la 7 ore. Regina suferise de o veche boală de inimă, care în urmă li și curmă viața în vârstă de 66 de ani. Reposata regină a fost princesă austriacă. Încă de tot tinere s'a măritat după regele Belgiei Leopold. Viața familială i-a fost cercetată de nenorociri: Principele moștenitor Rudolf, care avu un sfârșit atât de tragic, se căsătorise cu fiica cea mai mică a Reginei cu Stefania. O altă fiică a ei princesa Luiza este bolnavă într'un sanator.

Regele Belgiei, care petrecea dim- preună cu ceilalți membri ai familiei în Baguères de Luchon a fost telegra- fice înștiințat despre moartea reginei.

O defraudare senzațională. Cro- nica defraudărilor s'a înmulțit cu una fără seamăn. Eduard Jellinek, prim-casierul băncii Länderbank din Viena, se vede că a învințit soarta lui Krievny din Arad, căci a defraudat suma de 460 000 coroane și apoi a luat-o la sănătoasa. Considerabila sumă parie a jucat-o la burză, parte a folosit-o în întreprinderi nesigure de fabrici. Iellinek a fost om familial și tată al unui băiat. Defrau- darea a fost descoperită Joi în .9 c. când directorul băncii Kuz cerând dela Jellinek să-i dea cartea de controlă acesta a răspuns că îndată o aduce și cu aceea s'a depărtat. Fiindcă Jellinek nu s'a mai întors, directorul a început să examineze cărțile și a aflat îndată că lipseau sume enorme. După amezai s'a făcut perchiziție la casa lui Jellinek și s'au aflat cambii și obligațiuni de da- torie în sumă de 300 000 coroane. Con- tinuându-se apoi la bancă cercetările s'a aflat că sumele defraudate se urocă la patru milioane șase sute mii coroane.

Dispărutul Jellinek a trimis din Greifenstein femeii sale o telegramă ru- gându-l să-i aranjeze afacerile cu direc- țiunea băncii.

Direcțiunea a sevestrat la locuința lui Jellinek obiecte de preț în valoare de 2400 000 cor.

S'au prezentat însă și creditori cu pretenții de sute de mii coroane față de Jellinek.

Lătinindu-se vestea defraudării ac- țiunii băncii »Länderbank» au scosut cu 15 coroane. Deși poliția și-a pus în mișcare tot aparatul casarului încă n'a putut fi aflat.

Dare de seamă și mulțumită pu- blică. Cu ocaziunea producțiunei tea- trale dată la 10 August a. c. n. în Șeica-mare, au binevoit a suprasolvi ur- mătorii domni:

Nicolau Racoța, medic cerc, Varga Károly, notar, M. Ehrmann, comerciant câte 2 cor.; Carol Miess, comerciant, F. Salmen, măsar, din Șeica-mare câte 1 cor.; Nicolau Rusu, paroh gr.-or. 2 cor. și Herzé, yi G. din Veseșd 1 cor.; M. this Andrá, notar în Boarta 1 cor.; Va- leriu Bugner, preot gr.-cat. în Șeica- miocă 1 cor.; Ioan Hulea, preot gr.-cat. în Buia 1 cor.; Dr. Eugen Pores, medic cerc. din Bașna 1 cor.; Valeriu Stoian, preot gr.-cat. în Ghijasa-de-sus 40 bani; apoi Iosif Eneacu, func. consist. în Si- biu prin postă 2 cor.

Susnumiilor suprasolvenți li-se es- primă sincere mulțumiri. Asemenea se aduce mulțumită și d-șoarelor Agafia Cergovean, Ana Marcu și Sultana Ciu-

leiu, învățătoare diplomată, pentru si- lințele ce și-au dat jucând plesa »Dela sat». Venitul curat de 60 cor. 20 bani s'a administrat bisericii gr.-or. în faorul căreia s'a arangeat petrecerea. Șeica- mare, la 12 August 1902 n. *Elie Ciu- ruga.*

Vieța socială.

Petrecere în Oarda-de-jos.

Comitetul bis. gr.-ort. rom. din Oarda-de-jos arangează o petrecere ce se va ține Duminică în 15/28 Septem- vrie a. c. cu ocaziunea sfințirii noului sale de învățământ. Venitul curat este destinat pentru acoperirea speselor avute cu zidirea școlii.

La

Abonament lunar

pentru

Septembrie st. vechiu

invită

Administrația ziarului »TRIBUNA»

Bibliografie.

„Vechile episcopii românești a Vadului, Geacului, Silvaplui și Regradului”, de Dr. Aug. Bunea. Blaj. 1902. Prețul 2 cor. 50 bani.

E cel mai nou op. de literatură is- torică-bisericească, eșit din penă dlui Dr. Bunea. Că și acesta e un eveni- ment în literatura noastră de dincoace, o dovedesc aprecierile elogioase, ce i-au făcut scriitorii cei mai de seamă de din- colo. Un distins istoriograf din Buco- rești a numit scrierile dlui canonic »mă- găritare scumpe», alt neobosit scruta- tor pe terenul istoriei naționale a scris au- torului: »Ai făcut cea mai bună carte de istorie, ce a eșit de multă vreme în Ardeal», iar factorul principal al noiei direcții literare a scris autorului, că »din concludinile ei a recondus cu adâncă bucurie acel spirit de necondiționată iu- bire a adevărului, care începe în sfârșit a da valoare istoriografiei române».

Într-o recenziune, ce face în »Con- vorbiri literare», profesorul N. Iorga cărții, promite a reveni pe larg asupra primosului de teorii și fapte, pe care-l aduce părintele Bunea istoriei poporu- lui nostru. Pentru cetitorii »Convorbiri- lor» ajunge această semnalare, cu laude din toată inima a unei cărți, care face cea mai mare onoare autorului ei și ar merita să fie cât mai răspândită: din- colo unde a fost scrisă și dincoace, unde mai avem și alt rol decât acela de a ne face afacerile, cu vorbe de naționalism pe buze.

De ce spirit a fost călăuzit autorul la alcătuirea acestui op. arată frava, cu care și încheie capitolul ultim: »La ac- țiunile cele mai mari politice și cultu- rale ale poporului român totdeauna s'au aflat alături unii cu neuniții și nu- mai stupizi și cei răi au căutat a des- bina poporul pe tema confesională. Dar astfel de oameni, dacă le-ar lipsi acea- stă temă, și-ar căuta alta, poate și mai periculoasă».

A apărut: »Gramatica Română pentru învățământul secundar de Dr. Ioan Petrescu, profesor. Partea a II-a: Sintaxa. Edițiunea II-a. Arad, 1902. Edi- țura autorului. Prețul 1 cor. 50 bani.

Patriarchale. Poezii de St. O. Iosif. București, editura librăriei H. Stein- berg 1901. Prețul 2 lei.

Cărți nou. Clădirea și întome- rea școlilor populare. A XII-a broșură publicată de reuniunea igienică a comi- tatului Sibiu. Sibiu 1902.

— Die Lehre von der Bewegung fester Körper. Ein Unterrichtsgang auf historischer Grundlage von Carl Albrich, jun. Sibiu 1902.

— Poezia lui Șerbănescu. Confe- rență rostită la ateneele Brașla și Buco- rești de T. C. Djuvra. Estras din Con- vorbiri literare. București 1902.

— Tomul II. din »O fată de Ta- rabostos» roman de pe timpul Daolilor, de Tit Chitul. Prețul unui tom: 1 cor. 50 bani. Gherla. Tipogr. diocesana.

Novela, de Ioan Pop Reteganul este titlul unui volum ce a apărut acum în București, în editura librăriei Leon Aloulay. Conțin bucățile: Firața Nu- lului, Căpșorul, Tudorica, Minte de mișcare și pocal Bistul Istode, Mitră Păscului, Petrea Iovului, și se află de vânzare la autorul în Reteg, prețul 1 cor. — Tot acolo se află și scrierea lui Novela și Schife, asemenea cu prețul de 1 cor. — Această serie conține: Biserica poeziei, Blandocul, O inimă nobilă, Nenea Alea, Popa Toma, Sal- vina și Susana cea nebună. Ambele aceste scrieri le recomandăm cetitorilor noștri ca scrieri morale și lesne de pri- ceput.

Călăzușă țeranului sau cartea ab- solventului școlii primare de ambele sexe. Intocmită de C. Dimitriu, învăț. Giurgiu. Tip. Nic. Pandulescu 1901. Prețul 1 leu. Opl cuprinde o mulțime de sfaturi pentru țeranul român.

A apărut: Carte de compunere pen- tru școlile primare, lucrată după trep- tele formale de Iuliu Biru, inv. cursul I pentru cl. III. și IV. Oravița, 1902. Pre- țul 50 bani. Cursul II. pentru cl. V. și VI. va apăre până la 15 Sept. Cartea se capătă la autor în Ticevanul-mare, p. u. Kákova.

— Ajutorul prim, în casuri de nenorociri și boale repentine, scris de Dr. Iulian Chitul, medic cercual în Beth- lean. Prețul 1 cor.

Pentru învățători. Cunoscutul ABCD-ar: Micul prieten al copiilor adică Cartea pentru învățarea scrierii și citirii de Silvestru Moldovan a apă- rut la tipografia archidieceană din Si- biu, în a doua ediție, revizuită și augmenată.

Acest abed-ar compus după cel mai practic metod, este unul dintre cele mai bune manuale de acest fel, asupra căreia atragem atenția învățătorilor. Prețul broșat 44 bani legat 50 bani. Se poate procura dela librăria archid. în Sibiu.

Romanțe și cântece de Heine. Traducere în versuri de St. O. Iosif. București, edit. libr. H. Steinberg. Pre- țul 2 lei.

Higiene sau cartea sănătății, ma- nual pentru școlile populare, de Dr. St. Erdélyi, medic în Orăștie. Blaj, 1900. Prețul 30 bani.

Mama sfântului Augustin, de Emil Bougaud episcop de Lavail (Fran- cia), traducere de Saiba. Cartea aceasta este tipărită în editura și cu cheltuiala dlui Dr. Elie Dăianu.

Saiba — după cum spune dl. Dr. Dăianu — este pseudonimul ce și l-au ales la anul 1892 elevii români ai semi- nariului catolic din Budapesta, cari au făcut traducerea. — Dl. Dr. Dăianu a luat asupra și editarea. Jumătate din venitul curat ce va rezulta, l'a menit pentru un scop național-bisericesc. — Prețul 3 coroane. De vânzare la auto- rul în Blaj.

Dicționar mitologic de Gavril Pop, canonic în Blaj. Patru broșuri. Prețul fascicului ultim 20 bani. Întreg oplulegă costă numai 1 cor. 45 bani cu portul-poștal împreună. Oplulegă costă un gol foarte simțit la noi. Se estime pe 294 pagini 8%, și se află de vânzare la autorul în Blaj. Recoman- dăm cu toată căldura această intere- santă parte tuturor acelor, cari doresc să-și desfășoare fantasia prin frumoasa lume a mitologiei antice.

A apărut 1. Abecdar ilustrat pen- tru începători din anul prim. Ediția III. de Iosif Moldovan și consoții.

2. »Cartea de citire», pentru elevii clasei II. de Iuliu Gorgorean și consoții. Cărțile sînt aprobate de ven. consist. din Arad și Caransebeș. Se pot procura dela administrațiunea tipogra- fiei diocesane din Arad, cu prețul de 40 bani bucată. La 100 ex. se dă rabat 20%, sub sută 10%.

Moș Călin, novelă de Dorin. Bu- dapesta, 1901. Tipografia L. Krammer, Csömör-ut 44. Prețul 20 bani.

»Versuri» de Demetrius. Un dră- gălaș volum de poezii a apărut în ediția asociațiunii »Arta» din Buzău, cu titlul simplu de mai sus; autorul anonim Demetrius este un tiner originar din Tran- silvania. Volumul acesta este începutul publicării unui gir de lucrări ale scriito- rilor noștri tineri. Prețul volumului de 160 pag. hârtie fină, 4^e este numai 2 lei. Se află de vânzare la tipografia »Crucea» în Buzău, precum și la libră- ria noastră.

A apărut din bibliotecă »Unirii»: »Câteva momente din începuturile bi- sericii române» de C. Anner. Blaj 1902. Prețul 20 bani. 2. Nume de fa- milie la Români din Ungaria de Al. Viciu, Blaj 1902. Prețul 12 bani.

— Poezii și Nuvele Nr. 2 din bi- bliotecă literară »Libertatea».

— A treia carte de citire pentru anul 3 și 4 de școală, de Mai mulți prieteni ai școlii. Ed. II. Ed. libr. Ciurcu. Brașov (?) 1902. Prețul 1 cor. 30 bani.

— Trei istorioare morale, de I. Bota, inv. Budapesta, 1902. Broșura 3—4 din bibliotecă »Poporului român». Prețul 40 bani.

— Cântări liturgice (liturgia Sfân- tului Ioan Christostom), compusă pentru cor de copii (în 3 voci) de Timoteu Po- povici, prof. sem., Sibiu. Se capătă la autor cu prețul de 3 cor. și 10 bani porto.

„Cântări liturgice” (Liturgia sf. I. Christostom) pentru cor de copii (3 voci) compusă de Timoteu Popovici, o bro- șură de peste 20 pagini — legătură de lux — care cuprinde toate cântările și răspunsurile usitate atât la liturgia de Duminică, cât și la praznice, cu axion și două priceome, ear' ce adăos se mai află și axionul »Cuvine-se cu adevărate, compus pe baza melodiei glasului al 4-lea pentru cor de bărbați. Cântările melodioase și ușoare ce se cuprind în această broșură, transpuse cu un ton mai sus, se pot cânta și cu cor de băr- bați. Prețul lituriei este 3 cor. plus 20 bani porto (franco sub bandă).

Axionul pentru cor de bărbați se află și în ediție separată cu prețul de 60 bani plus 10 bani porto. Ambele se pot procura dela autor trimițând prețul înainte sau cu rambursă.

A apărut cartea înainte anunțată a dlui Dr. Augustin Bunea, din care am dat un capitol la foia. Titlul com- plet al cărții e: »Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacoviciu» sau »Istoria Românilor transilvăneni» dela 1751 până la 1764, de Dr. Aug. Bunea, canonic metropolitan. Cu 250 documente române, maghiare, latine, franceze, ita- liane și germane, publicată în întregime ori în extras. Blaj, 1902, »Tipografia Se- minarului Archidiecean». Întreg volu- mul se estime pe 498 + XIX., laolaltă 517 pagini, format de 8^e mare. Înfră- ăreaa esterioră a considerabilului vo- lum este foarte atrăgătoare; hârtia fină și tiparul frumos fac onoare tipogra- fiei din Blaj, care a luat un avânt în timpul mai nou.

În »Prefață» autorul accentuează necesitatea literaturii naționale, cu deo- șebire a istoriei, »care se ne desvlească și lumineze trecutul în toate fazele, să ne pricepem prezentul și să ne îndrume în viitor». Caracterizează apoi epoca, cu care se ocupă, și arată metodel ce a urmat în studiul său, cum și izvoarele din cari și-a scos materialul: arhivul metropoliei și biblioteca archidieceană din Blaj, biblioteca Bruckenthal din Si- biu, colecțiunea Rosenfeld și Benigni, arhiva comitatului Făgăraș, arhiva statului și a curții din Viena. În cerce- țări a fost ajutat autorul de d-nii Arse- niu P. Bunea, N. Togan (Sibiu), Alex. Belle, protonotar (comit. Făgăraș), Dr. Tr. Val. Frențiu (Viena), Iosif Sterea- Șuluțiu (Sibiu), Nic. Iorga (București), Ioan Bianu (București), Ioan Boroș, ca- nonic (Lugoj) și Vincențiu Babeș (Bu- dapesta).

După tabla materiilor urmează es- punerea istorică, în 29 capitole, pe 432 pagini.

Urmează apoi un »Adăos» pe 152 pagini cuprinzând documente foarte prețioase, și în fine »Indicele persoane- lor și numelor geografice», foarte folo- sitor la volume așa de mari.

Oplulegă, care înseamnă un real progres pentru istoriografia română și un monument nou pentru eruditul au- tor, costă 4 coroane 50 bani (pentru România 5 lei) și se poate procura dela autor în Blaj, ori dela librăriele române din patrie.

Tablouri românești.

La administrația »Tribunei» se află de vânzare următoarele tablouri, cari fac podoaba ori-cărei case românești:

Portretul Metropolitului An- dreu baron de Șaguna . cor. —40
Portretul Metropolitului Sterea Șuluțiu . cor. —40
Portretul profesorului Grego- riu Siliaci . cor. —30
Prefectul Avram Iancu în frun- tea oștirii . cor. —40
Portretul Il. Sale dlui Dr. D. Radu, episcopul Lugojului . cor. —30
Catedrala din Blaj . cor. —60

Sociți în Sibiu.

La 22 Sept. n. 1902.

Hotel »Impăratul Romanilor»: Gîrgovici, Erlau; Ionnes, Galați; Bayersdorf, Dregan, Sas- Sebeș; Poparad și fam. Katona, Szabo, Făgă- raș; d-na Dollererder, Kondory, Medias; Tap- peiner, Binder; Brașov; Dr. Zaharias, Cîno-Se- reda; Bayer, Cărlșoara; Doocy, Kohn, Siegmund; Strobel, Mülhstein, Platschek, Viena; Souvenier, Paris; Janky, Orade; Kőrosy, Oluj; Prascelch, Skutsch; Török, Beer, Somogyi, Blatt, Buda- pest; Porjes, Sigmund; Weinberger, Debrețin; Rosenfeld, M. Sighet; Schwalkofsky, Schmedt, S. Georgiu; Rottenbiller, Kissebegh; Stalkovici, Popescu, București; Badesou, Rimnic.

Hotel »Mollere»: Maurer și soția, Agnita; Fischer, Budapesta; Wellmann, S. Sebeș; Ale- xandrescu, Gara-Telești; M. Smilovici, I. Smi- lovici; Giurgiu Hollo; Grossmann, Debrețin.

Hotel »Mihailu»: Freund, Viena; Popa, Seliște; Munteșu, Tâmbacu; Tausig, Oluj; Lend- vay, Seghedin.

Hotel »Central»: Nisan, Sivar-Torcia; Molnar, Seghedin; Teubler, Murș-Ogorheiu; Sarchie, Turelu; Beesasy, Oluj; Szabo, Timișoara.

Pentru redacție și editură responsabil: George Mohan.

Proprietar: Pentru »Tipografia», socie- tate pe acțiuni: Iosif Maraball.

Librăria W. Kraft.